

ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΑ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ ΠΡΩΤΟΒΑΘΜΙΑΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

**Όλα τα Προγράμματα παρέχονται δωρεάν
Αιτήσεις δεκτές από τον Ιούνιο 2013 έως τον Απρίλιο 2014
Έναρξη προγραμμάτων Πέμπτη 10 Οκτωβρίου 2013**

ΟΛΑ ΤΑ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ ΑΠΕΥΘΥΝΟΝΤΑΙ ΑΠΟΚΛΕΙΣΤΙΚΑ ΣΕ ΜΑΘΗΤΕΣ ΤΩΝ Ε' & ΣΤ' ΤΑΞΕΩΝ

ΣΤΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΜΕ... ΧΑΡΤΙ ΚΑΙ ΚΑΛΑΜΑΡΙ

Ομάδα: 40 - 60 μαθητές, διάρκεια 90'

Εισηγητής: Αθανάσιος Μαρκόπουλος, Καθηγητής Βυζαντινής Φιλολογίας
Πανεπιστημίου Αθηνών

Ο Καθηγητής Βυζαντινής Φιλολογίας του Πανεπιστημίου Αθηνών Αθανάσιος Μαρκόπουλος, μέσα από το βραβευμένο του βιβλίο μιλάει με τους μαθητές για το «Βυζαντινό Σχολείο».

ΤΙ ΘΑ ΦΑΜΕ ΣΗΜΕΡΑ ΜΑΜΑ;

Το καθημερινό τραπέζι στο Βυζάντιο

Ομάδα: 40 - 60 μαθητές, διάρκεια 90'

Εισηγήτρια: Ιωάννα Χριστοφοράκη, Αρχαιολόγος, Ερευνήτρια στο Κέντρο Έρευνας Βυζαντινής & Μεταβυζαντινής Τέχνης της Ακαδημίας Αθηνών

Τι απάντηση θα έπαιρνε ένα παιδί, αν έκανε αυτή την ερώτηση στα βυζαντινά χρόνια; Σκοπός του προγράμματος είναι να προσεγγίσει μία πτυχή της ιδιωτικής ζωής των Βυζαντινών, που να αφορά άμεσα τους μαθητές του Δημοτικού, ώστε να κεντρίσει το ενδιαφέρον τους. Πληροφορίες και εποπτικό υλικό αντλούνται από βυζαντινά κείμενα, ψηφιδωτά, τοιχογραφίες, εικονογραφημένα χειρόγραφα και αρχαιολογικά ευρήματα.

Θεματικές ενότητες

- Η διατροφή των Βυζαντινών: θα μιλήσουμε για το καθημερινό φαγητό στο Βυζάντιο, από το πρόγευμα έως το επιδόρπιο, και θα συζητήσουμε σχετικά με τη διατροφική αξία των βυζαντινών εδεσμάτων.
- Τα σκεύη του τραπεζιού: θα παρουσιαστούν τα μαγειρικά σκεύη, η διαδικασία παραγωγής του φαγητού και η παρουσίασή του στο βυζαντινό τραπέζι.
- Η προμήθεια και μεταφορά των υλικών: από πού έφταναν οι πρώτες ύλες για το φαγητό και πώς μεταφέρονταν; Υπήρχε αυτάρκεια σε τρόφιμα ή ήταν απαραίτητο να γίνονται και εισαγωγές;
- Αγορές και εμποροπανηγύρεις: από πού ψώνιζαν υλικά για το φαγητό τους οι βυζαντινές νοικοκυρές και πώς ήταν οργανωμένες οι αγορές;

Δομή του προγράμματος

- Προβολή PowerPoint
- Παιχνίδι ρόλων (διάλογος μητέρας-παιδιού, ψώνια στην αγορά)
- Σχεδιασμός βυζαντινού μενού

Η ΠΕΡΙΠΕΤΕΙΑ ΤΗΣ ΓΡΑΦΗΣ

Εργαστήριο: Πάνω σε τι και με τι;

Ομάδα: 30 μαθητών, διάρκεια 90'

Εισηγήτρια: Θεοδοσία Ράπτου, Εκπαιδευτικός, Μουσειοπαιδαγωγός

Οι μαθητές έχουν την ευκαιρία να έρθουν σε επαφή με επιλεγμένα υλικά και σύνεργα του γραψίματος, που αναφέρονται σε διαφορετικές εποχές και πολιτισμούς. Με τον τρόπο αυτό παρακολουθούν την περιπέτεια της γραφής και οδηγούνται βιωματικά στη γνώση. Ακολουθώντας πρότυπα γραφής, επιχειρούν να γράψουν το δικό τους μήνυμα, γράφοντας όπως οι Αιγύπτιοι, οι αρχαίοι Έλληνες, οι Βυζαντινοί και οι Κινέζοι. Παράλληλα κατανοούν γιατί η ιδιαιτερότητα των υλικών και των επιφανειών επηρέασε τον τρόπο γραφής στους διάφορους πολιτισμούς.

Το πρόγραμμα εφαρμόζεται με καθαρά εργαστηριακό χαρακτήρα.

ΕΝΑΣ ΣΥΓΓΡΑΦΕΑΣ ΕΚΚΛΕΙΔΩΝΕΙ ΤΑ ΜΥΣΤΙΚΑ ΤΟΥ

Εργαστήριο Δημιουργικής Γραφής

Ομάδα: 30 μαθητών, διάρκεια 120'

Εισηγήτρια : Ελένη Δικαίου , Συγγραφέας

Το κύριο χαρακτηριστικό του συγκεκριμένου προγράμματος είναι ότι η παρουσία του εισηγητή δεν θα είναι παρουσία κάποιου, ο οποίος έχοντας διαμορφώσει ένα εκπαιδευτικό πρόγραμμα καλείται να το υλοποιήσει. Ο συγγραφέας –εισηγητής κρατάει για τον εαυτό του τον ρόλο του συγγραφέα -αφηγητή. Είναι αυτός ο οποίος βρίσκεται μπροστά στα παιδιά προκειμένου να τους εκμυστηρευτεί μυστικά που μόνο εκείνος ξέρει. Μυστικά τα οποία θα εξασφαλίσουν σε όλους όσους συμμετέχουν στο πρόγραμμα, τη χαρά της δημιουργίας και σε κάποιους από αυτούς ίσως δώσουν την ευκαιρία να αναγνωρίσουν πως αυτός ο συγκεκριμένος τομέας της δημιουργίας τους ταιριάζει περισσότερο από κάποιον άλλο. Με άλλα λόγια ίσως στο μέλλον γίνουν και οι ίδιοι συγγραφείς. Το πρόγραμμα βασίζεται στην αρχή ότι ο κάθε ένας από μας είναι «**εν δυνάμει**» **συγγραφέας**. Αν κάποιος μπορεί να αφηγηθεί μια ιστορία μπορεί και να τη γράψει. Στόχος μας είναι να πείσουμε τα παιδιά ότι μπορούν να κάνουν το ίδιο και να το αποδείξουμε.

Η υλοποίηση του προγράμματος γίνεται με την χρήση σύγχρονων μέσων επικοινωνίας. Οι μαθητές έχουν την δυνατότητα να χρησιμοποιήσουν το διαδίκτυο προκειμένου να αντλήσουν πληροφορίες σχετικές με το θέμα της ιστορίας την οποία έχουν αποφασίσει να

γράφουν, το δε κείμενο το οποίο θα προκύπτει από τις προτάσεις τους, το πληκτρολογεί στον ηλεκτρονικό υπολογιστή ο συγγραφέας και προβάλλεται στην οθόνη. Γίνονται οι

σχετικές διορθώσεις, οι οποίες δίνουν στον συγγραφέα-αφηγητή την αφορμή να αποκαλύψει τους τρόπους τους οποίους χρησιμοποιεί ο ίδιος για να κάνει το κείμενό του πιο σαφές και ελκυστικό. Επίσης αναλύει τη σημασία των λέξεων, τον τρόπο με τον οποίο ο πλούτος της γλώσσας μάς βοηθάει να εκφράσουμε καλύτερα αυτά που θέλουμε να πούμε, επισημαίνοντας τη σημασία της ανάγνωσης των λογοτεχνικών έργων, τα οποία μεταξύ των άλλων μας προσφέρουν απίστευτο πλούτο λέξεων για να χρησιμοποιήσουμε.

Στόχος μας να εξασκήσουμε την ικανότητα που έχει το κάθε παιδί για ένα ταξίδι με τη φαντασία, την ικανότητά του να δώσει στη φαντασία μορφή. Ταυτόχρονα αναδεικνύουμε τον σημαντικό ρόλο της ανάγνωσης των λογοτεχνικών κειμένων. Σύμμαχος στην επίτευξη του στόχου αυτού ο τρόπος προσέγγισης των παιδιών από τον συγγραφέα – αφηγητή, γιατί δίνει τη δυνατότητα της δημιουργίας ενός δεσμού με ίσους όρους μεταξύ των δυο μερών, κάτι το οποίο φιλοδοξούμε να λειτουργήσει ενισχυτικά, εφόσον αποκλείει εξ ορισμού την περίπτωση του διδακτισμού ο οποίος απωθεί τα παιδιά ιδιαίτερα στην ευαίσθητη ηλικία της προεφηβείας - εφηβείας.

ΠΑΡΑΜΥΘΟΣΥΓΚΡΟΥΣΕΙΣ

Ομάδα: 40 -50 μαθητές, διάρκεια 90'

Εισηγητές: Φίλιππος Μανδηλαράς, Συγγραφέας

Η δραστηριότητα στηρίζεται στα αφηγηματικά πρότυπα του Προπ (ήρωας, περιβάλλον, αντίπαλος, πλοκή, λύση) και στόχος είναι να δημιουργήσουν οι μαθητές μια ιστορία -παραμύθι της αρεσκείας τους σ' ένα περιοριστικό και ιδιαίτερα παιγνιώδες περιβάλλον υπό την καθοδήγηση του εμψυχωτή.

Οι μαθητές θα χωριστούν σε δύο ομάδες (καλός - κακός) και θα δημιουργήσουν σε παράλληλο χρόνο τους χαρακτήρες και το περιβάλλον του καθενός. Ταυτόχρονα, κάποιιοι από την κάθε ομάδα θα εικονογραφούν τα σχετικά πρόσωπα και το περιβάλλον. Στη συνέχεια, οι δύο ομάδες είναι υποχρεωμένες να συνεργαστούν προκειμένου να εντάξουν τους ήρωές τους σε μια κοινή πλοκή και σ' ένα κοινώς αποδεκτό αφηγηματικό πλαίσιο, έτσι ώστε να παράξουν μια και μοναδική ιστορία.

ΤΑ ΠΑΙΔΙΑ ΣΥΝΑΝΤΟΥΝ ΑΓΑΠΗΜΕΝΟΥΣ ΤΟΥΣ ΣΥΓΓΡΑΦΕΙΣ

Ομάδα: 40 - 60 μαθητές, διάρκεια 60' - 90'

Βαγγέλης Ηλιόπουλος, Μάνος Κοντολέων, Κώστας Μάγος, Σοφία Μαντουβάλου, Χρήστος Μπουλώτης, Μαρία Παπαγιάννη

Οι μαθητές έχουν τη δυνατότητα να συναντηθούν με τους αγαπημένους τους συγγραφείς, να μιλήσουν μαζί τους πάνω σε συγκεκριμένα έργα τους, που οι ίδιοι έχουν επιλέξει και μελετήσει. Μια καλή παρέα με φίλους τη φαντασία και το χιούμορ.

ΟΙ ΧΙΛΙΕΣ ΙΣΤΟΡΙΕΣ

Επιλογές από τις Χίλιες και μια νύχτες

Ομάδα: 40 μαθητών, διάρκεια 60'

Εισηγήτρια : Εύη Γεροκώστα, Αφηγήτρια, Εμπυχωτρία

Μια συναρπαστική συλλογή ιστοριών, από τη Μέση Ανατολή και τη Νότια Ασία που συγκεντρώθηκαν και αποδόθηκαν στα αραβικά. Είναι επίσης γνωστή ως *Αραβικές νύχτες* ή *Παραμύθια της Χαλιμάς*. Το έργο συγκεντρώθηκε κατά τη διάρκεια πολλών αιώνων από διάφορους συγγραφείς, μεταφραστές και μελετητές σε όλη τη Μέση Ανατολή, την Κεντρική Ασία και τη Βόρεια Αφρική. Οι ρίζες των ίδιων των ιστοριών ανιχνεύονται πίσω στην αρχαία και μεσαιωνική αραβική, περσική, ινδική, τουρκική, αιγυπτιακή και μεσοποταμιακή παράδοση και λογοτεχνία. Η επιρροή του έργου στην παγκόσμια λογοτεχνία αλλά και στις υπόλοιπες τέχνες είναι τεράστια.

Η βασική ιστορία αναφέρει ότι ο βασιλιάς Σαχριάρ θέλει να θανατώσει τη σύζυγό του Σεχραζάντ μετά το γάμο τους. Εκείνη, για να γλιτώσει, την πρώτη νύχτα του γάμου αρχίζει να του αφηγείται ένα παραμύθι. Η νύχτα τελειώνει, όχι όμως και το παραμύθι. Ο βασιλιάς, για να μάθει το τέλος της ιστορίας, της χαρίζει τη ζωή για μια νύχτα ακόμη. Την επόμενη νύχτα έρχεται η συνέχεια αλλά το παραμύθι δεν έχει φτάσει στο τέλος του. Συνεχίζεται λοιπόν από τη Σεχραζάντ για χίλιες και μια νύχτες, με την κάθε νύχτα να περνά με ένα ακόμα παραμύθι.

Οι *Χίλιες και μια νύχτες* περιλαμβάνουν ιστορικές αφηγήσεις, ιστορίες αγάπης, τραγωδίες, κωμωδίες, ποιήματα, ιστορίες αγάπης, ιστορίες με μάγους, ταχυδακτυλουργούς, θρυλικές τοποθεσίες και πλάσματα παράξενα, πολλές φορές με την τεχνική της ιστορίας μέσα στην ιστορία.

Η αφήγηση θα πλαισιώνεται από φωνητικούς αυτοσχεδιασμούς και ηχογραφημένη μουσική, ενώ ο χώρος θα διαμορφώνεται με σκηνικό.

ΧΑΜΕΝΟΙ ΣΤΗ ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ

Ομάδα: 40 – 60 μαθητές, διάρκεια 90'

Εισηγητής: Δικαίος Χατζηπλής, Παιδαγωγός, Γραφίστας

Σκοπός του προγράμματος είναι η προσέγγιση, γνωριμία και αξιολόγηση μεθόδων επικοινωνίας που εφαρμόζονται στην εποχή μας (εποχή της εικόνας) ώστε οι μαθητές να αποκτήσουν την ικανότητα να αναγνωρίζουν τα πολλαπλά και μπερδεμένα μηνύματα που λαμβάνει ο σύγχρονος άνθρωπος και στην πορεία να τα αξιολογούν.

Δομή Προγράμματος

- Παιχνίδια ομαδοποίησης
- Χωρισμός ομάδων
- Παιχνίδια επικοινωνίας
- Ορισμός και τρόποι επικοινωνίας μέσω της μαιευτικής μεθόδου
- Οπτική επικοινωνία
- Προβολή εικόνων, παράθεση πληροφοριών με βιωματικές παρεμβάσεις
- Εποχή της εικόνας
- Πόλη (εικόνες και μηνύματα πόλης)
- Παγκοσμιοποιημένα σύμβολα επικοινωνίας
- Βωβός Κινηματογράφος, Video, Εικόνες Τηλεόρασης κ. ά.
- Διαφήμιση
- Παιχνίδια επικοινωνίας
- Παιχνίδια με λέξεις Ελληνικές που έχουν δανειστεί ξένες γλώσσες
- Η ίδια εικόνα διαφορετικές λεζάντες
- Παιχνίδια με σύμβολα – Δημιουργήστε το δικό σας μήνυμα
- Γλώσσα του Σώματος, παντομία
- Σχεδιασμός λογοτύπου
- Σχεδιασμός με τυπογραφικά στοιχεία

Η ΘΑΥΜΑΣΤΗ ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΗΣ ΜΟΥΣΙΚΗΣ

Ομάδα: 50 μαθητών, διάρκεια 90'

Εισηγητής: Παύλος Σουφλής, Μουσικός

Έχοντας πάντα σαν κύριο θέμα την εξέλιξη της μουσικής θα παρουσιάζονται συνοπτικά οι κύριοι σταθμοί της από την προϊστορία ως τις μέρες μας . Μέσα από πλούσιο ηχογραφημένο μουσικό υλικό, αποσπάσματα ταινιών, ντοκιμαντέρ, φωτογραφίες με θέμα μουσική & εικαστικά, ζωντανές παρουσιάσεις και αφηγήσεις μουσικών ιστοριών οι μαθητές θα ταξιδέψουν και θα βρεθούν σε ποικίλα μουσικά σταυροδρόμια του κόσμου.

Κάθε φορά θα επιλέγεται μια σημαντική μουσική περίοδος και θα την αναλύουμε λίγο παραπάνω. Σημαντικό ρόλο θα έχει η ημερομηνία που θα γίνεται το σεμινάριο γιατί αν συμπεριέχεται με λαογραφικά ήθη και έθιμα της Ελλάδας π.χ. κάλαντα, απόκριες κ. ά. τότε θα δίνουμε λίγο περισσότερο χρόνο στο δρώμενο της ημέρας.

Κάθε φορά οι μαθητές θα συμμετάσχουν σε ένα ηχητικό δρώμενο με ανακυκλώσιμα υλικά , σε μια αφήγηση με θέμα μουσικές ιστορίες του δάσους .

ΠΩΣ ΝΑ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΕΤΕ ΤΟΝ ΔΡΑΚΟ ΣΑΣ

Ομάδα: 30 μαθητών, διάρκεια 120'

Εισηγήτριες: Κατερίνα Λασκαρίδου, Ψυχολόγος, Ειδική παιδαγωγός

Σοφία Καπνογιάννη, Ψυχολόγος, Ψυχοθεραπεύτρια

Χριστίνα Λεπτίδη, Αναπτυξιακή Ψυχολόγος

Όλοι στη ζωή μας έχουμε δράκους που μας ταλαιπωρούν, τον δράκο του άγχους, του θυμού, της λύπης. Σκοπός του προγράμματος είναι να μάθουν οι μαθητές να αναγνωρίζουν

τα συναισθήματά τους, καθώς και τη σχέση που έχουν με τη σκέψη και τη συμπεριφορά τους. Μέσα από τεχνικές βασισμένες στη Γνωστική Συμπεριφορική Θεραπεία θα μάθουν επίσης να ρυθμίζουν τα συναισθήματά αυτά, έτσι ώστε να εκπαιδεύσουν τον “δράκο” τους και να γίνουν φίλοι μαζί του.

Μέσω της εφαρμογής του συγκεκριμένου προγράμματος επιδιώκεται η ενίσχυση της συναισθηματικής ανθεκτικότητας, η οποία επιτυγχάνεται, αφενός με τη μείωση των επιπέδων άγχους των παιδιών και αφετέρου με την προαγωγή της αυτο-εκτίμησης τους. Τέλος, η συναισθηματική ανθεκτικότητα στοχεύει στην αντιμετώπιση εκείνων των χαρακτηριστικών και συμπτωμάτων που την αναχαιτίζουν, αλλά και στην ενίσχυση εκείνων των χαρακτηριστικών που την ενδυναμώνουν

Θεματικές ενότητες

- Εισαγωγή στον όρο «συναισθηματική ανθεκτικότητα»
- Άγχος και αυτοεκτίμηση
- Γνωριμία με τα συναισθήματα, διάκριση των διαφορετικών συναισθημάτων και τρόποι εκδήλωσής τους
- Κατανόηση της σχέσης ανάμεσα στα συναισθήματα, τη σκέψη και τη συμπεριφορά
- Γνωριμία με τον τρόπο που βιώνουμε τα συναισθήματα – σημάδια που στέλνει το σώμα και ασκήσεις χαλάρωσης
- Γνωριμία με τις σκέψεις (βοηθητικές ή μη)
- Αντικατάσταση αρνητικών σκέψεων και εκπαίδευση των μαθητών στην εξεύρεση τρόπων αντιμετώπισης των αγχογόνων καταστάσεων

Το πρόγραμμα περιλαμβάνει

- Power Point
- Βίντεο
- Παιχνίδια ρόλων
- Φυλλάδια εργασίας

ΚΥΡΙΑ ΠΙΑΤΙ Ο ΚΩΣΤΑΚΗΣ ΤΟ ΚΑΝΕΙ ΑΥΤΟ;

Ομάδα: 30 μαθητών, διάρκεια 90'

Εισηγήτριες: Κατερίνα Λασκαρίδου, Ειδική παιδαγωγός, Ψυχολόγος
Σοφία Καπνογιάννη, Ψυχολόγος, Ψυχοθεραπεύτρια
Χριστίνα Λεπτίδη, Αναπτυξιακή ψυχολόγος

Καθημερινά οι μαθητές στο σχολείο έρχονται σε επαφή με συμπεριφορές των συμμαθητών τους οι οποίες μπορεί να τους προβληματίζουν, στενοχωρούν ακόμα και να τους ενοχλούν. Τα παιδιά μπορεί να μην τους φέρονται καλά, ένας φίλος τους να τους προδώσει, κάποιος συμμαθητής τους να κάνει τον καραγκιόζη στο μάθημα, κ.τ.λ.

Στο σημερινό ενταξιακό σχολείο τα παιδιά θα έρθουν σε επαφή με συμμαθητές οι οποίοι μπορεί να αντιμετωπίζουν κάποια επιπρόσθετη δυσκολία, η οποία να είναι εμφανής στην

συμπεριφορά τους όπως η Διάσπαση Προσοχής – Υπερκινητικότητα (ΔΕΠ-Υ) ή ο Αυτισμός. Όλες αυτές τις συμπεριφορές τα περισσότερα παιδιά δεν τις κατανοούν και δευτερογενώς μαθαίνουν να τις φοβούνται. Ως συνέπεια και η συμπεριφορά των συμμαθητών τους με τις προαναφερθείσες δυσκολίες θα επηρεαστεί και μπορεί να οδηγήσει σε έναν φαύλο κύκλο άγνοιας και αποκλεισμού.

Σκοπός του προγράμματος είναι να παρουσιαστούν τόσο οι καθημερινές, όσο και οι «ειδικές» συμπεριφορές που μπορεί να βιώσουν τα παιδιά, από την οπτική γωνία του παιδιού που τις πράττει, έτσι ώστε να τις κατανοήσουν καλύτερα και να μάθουν πώς τα ίδια με τις αντιδράσεις τους μπορεί να επηρεάσουν την κατάσταση.

- Προβολή υλικού

ΠΟΣΟΥΣ ΞΕΝΟΥΣ ΜΠΟΡΕΙΣ ΝΑ ΜΕΤΡΗΣΕΙΣ ΑΝΑΜΕΣΑ ΜΑΣ;

Ένα εκπαιδευτικό πρόγραμμα για τη διαφορετικότητα

Ομάδα: 30 μαθητών, διάρκεια 90'

Εισηγήτριες : Δρ. Μυρσίνη Ζορμπά, Πρόεδρος του Δικτύου για τα Δικαιώματα του Παιδιού
Μαρία Δημοπούλου, Εκπαιδευτικός
Καλλιόπη Κύρδη, Εκπαιδευτικός
Αγγελική Σανδήλου, Ψυχολόγος
Φωτεινή Αβδελλή, Βιβλιοθηκονόμος

Το Πρόγραμμα έχει ως στόχο να ξεκλειδώσει στους μαθητές τον προβληματισμό και το βίωμα αναφορικά με την Ετερότητα, μέσα από την προσέγγιση και αναγνώριση των ταυτοτικών, αξιακών και συναισθηματικών παραμέτρων της. Ένα κοινωνικό και πολιτισμικό πλαίσιο που αντλεί από το φόβο, την αποξένωση, τα συμπλέγματα ανωτερότητας και κατωτερότητας, την υποτίμηση, την περιφρόνηση, τον ρατσισμό, την από-ανθρωποποίηση εντέλει, καλλιεργεί γύρω από την Ετερότητα το έδαφος εντάσεων και συγκρούσεων.

Υπό κανονικές συνθήκες, ο διαφορετικός Εαυτός μας και ο διαφορετικός Άλλος βρίσκονται σε διαρκή διάλογο και σύγκριση, εγκαθιστώντας μια σύνθετη αλλά απρόσκοπτη ροή κοινωνικών και πολιτισμικών σχέσεων. Αντίθετα, αυτή η πυκνή ροή σχέσεων μετατρέπεται σε αναμέτρηση, ανταγωνισμό, σύγκρουση, διάθεση εξόντωσης και βία, όταν παρεμβάλλονται ορισμένες κοινωνικές ή πολιτισμικές αξιακές ιεραρχικές αναφορές. Η ανισότητα, η διάκριση και η ανελευθερία είναι οι τρεις βασικοί γενεσιουργοί λόγοι των διαταραχών της κοινωνικότητας.

Στη διάρκεια του προγράμματος θα αναζητήσουμε τους πιο πρόσφορους τρόπους προκειμένου να αναγνωρίσουμε αυτές τις αξιακές αναφορές και τις μεταμφιέσεις τους μαζί με τους μαθητές στην καθημερινότητά τους, μέσα από την ερμηνεία των συμπεριφορών,

στάσεων και φαινομένων που σχετίζονται με την Ετερότητα. Θα εξετάσουμε την αδιαφορία, την αποστασιοποίηση, τη διάκριση, τον χλευασμό και θα περάσουμε στην εχθρότητα, την

απόρριψη, την εκκαθάριση, την καταστροφή και τον αφανισμό του Άλλου. Στόχος μας θα είναι να προσφέρουμε στους μαθητές - μαθήτριες και τους εκπαιδευτικούς μια εμπειρία που στη θέση των στερεοτύπων, θα θέτει την κριτική σκέψη.

Το πρόγραμμα θα χρησιμοποιεί συμπληρωματικά πραγματικές και συμβολικές αναφορές, θα είναι βιωματικό, συμμετοχικό, με παιχνίδια ρόλων και απαιτεί την ενεργό συμμετοχή των μαθητών. Θα χρησιμοποιηθούν βιβλία, φωτογραφικό υλικό, βίντεο, διαδικτυακές πηγές, αφηγήσεις προφορικής ιστορίας και υλικό του Συμβουλίου της Ευρώπης.

ΔΙΑΧΕΪΡΙΣΗ ΤΟΥ ΣΤΡΕΣ ΚΑΙ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΣΤΗ ΔΙΕΚΔΙΚΗΤΙΚΉ ΣΥΜΠΕΡΙΦΟΡΑ

Ομάδα: 30 μαθητών, διάρκεια 90'

Εισηγήτριες: Αικατερίνη Σοφιανοπούλου, MSc in Stress Management, Ψυχολόγος

Μελέτες δείχνουν ότι τα παιδιά σχολικής ηλικίας εκδηλώνουν συχνά στρες και η κύρια αιτία του διαμορφώνεται κυρίως από τους καθημερινούς μικρο-στρεσογόνους παράγοντες (πχ. αυξημένες απαιτήσεις στο σχολείο, συγκρούσεις με φίλους). Οι καθημερινοί αυτοί στρεσογόνοι παράγοντες σε συνδυασμό με τα εκάστοτε στρεσογόνα γεγονότα που μπορεί να βιώνει ένα παιδί (πχ. διαζύγιο, αλλαγή οικονομικής κατάστασης γονέων), αλληλεπιδρούν και έχουν συχνά αθροιστικά αποτελέσματα. Επηρεάζουν σημαντικά την ψυχική και σωματική υγεία του παιδιού σε ένα ευρύ φάσμα ψυχοσωματικών εκδηλώσεων, όπως πονοκέφαλους, πόνους στο στομάχι, νευρική κατάσταση, χαμηλή συγκέντρωση ή δυσκολίες στον ύπνο. Είναι σημαντικό λοιπόν τα παιδιά από νωρίς να μάθουν να αναγνωρίζουν το στρες και να γνωρίζουν πώς να το διαχειρίζονται αποτελεσματικά. Σε αυτό θα τους βοηθήσει και η εκπαίδευση στη διεκδικητική συμπεριφορά, δηλαδή μία δεξιότητα για το πώς να επικοινωνούν αποτελεσματικά τις ανάγκες τους, να διεκδικούν αλλά και να υποχωρούν. Η διεκδικητική συμπεριφορά ενισχύει την αυτοπεποίθηση, την αυτοεκτίμηση, ενώ παράλληλα βοηθά τα παιδιά να παίρνουν αποφάσεις και να αναπτύσσουν τις επικοινωνιακές τους δεξιότητες.

Βασικοί στόχοι του προγράμματος είναι:

- Η ενημέρωση και ψυχοεκπαίδευση γύρω από το στρες. Πώς το αναγνωρίζουμε στο σώμα και στη σκέψη μας
- Τρόποι αποτελεσματικής αντιμετώπισης: με βιωματικές ασκήσεις (αναπνοές, νευρομυϊκή χαλάρωση) και εντοπισμό αρνητικών σκέψεων
- Εισαγωγή στην διεκδικητική συμπεριφορά: τα παιδιά μαθαίνουν να αναγνωρίζουν και να επικοινωνούν τις ανάγκες τους με πιο αποτελεσματικό τρόπο

Ο ΚΟΣΜΟΣ ΤΟΥ ΤΟΠΙΟΥ ΚΑΙ ΟΙ ΑΝΘΡΩΠΟΙ

Ομάδα: 30 μαθητών, διάρκεια 90'

Εισηγήτρια: Λουΐζα Καραπιδάκη, Αρχαιολόγος, Ιστορικός Τέχνης

Το εκπαιδευτικό πρόγραμμα στόχο έχει την γνωριμία των μαθητών με το τοπίο. Μέσα από εποπτικό υλικό, εικόνες, αναπαραστάσεις, αφηγήσεις, εικαστικά έργα, ποίηση και

λογοτεχνία παρουσιάζεται η ιστορία του τοπίου, η αισθητική του και κυρίως η ανθρώπινη επέμβαση, χρηστική ή άλογη.

Ο στόχος του προγράμματος είναι να ευαισθητοποιήσει τους μαθητές σε θέματα αισθητικής, οικολογίας, και σεβασμού για το περιβάλλον.

Το πρώτο θεωρητικό μέρος του προγράμματος ξεκινά με τη σχέση του τοπίου με τον άνθρωπο σαν αρμονική συνύπαρξη. Στη συνέχεια παρουσιάζει τις θετικές και αρνητικές πτυχές αυτής της σχέσης. Τελειώνοντας θα θίγει θέματα ευαισθησίας στη χρήση του τοπίου, της χρήσης των τοπικών υλικών, της αισθητικής, της αλληλεξάρτησης και τη διασφάλιση της βιωσιμότητας.

Στο πλαίσιο του προγράμματος οι μαθητές θα έχουν τη δυνατότητα να ζωγραφίσουν ή να αποτυπώσουν το δικό τους τοπίο (ειδυλλιακό, βιομηχανικό, αστικό, γεωργικό, γεωργικό), χρησιμοποιώντας τη φαντασία τους από τις γνώσεις και τις εντυπώσεις από τις αφηγήσεις του προγράμματος, αφού θα τους έχουν δοθεί τα απαραίτητα υλικά αυτής της πρακτικής εξάσκησης. Έτσι θα μπορούν να κρατήσουν και τα έργα τους, ως αναμνηστικά.

- Παρουσίαση προγράμματος
- Θεωρητικό πλαίσιο
- Διαδραστική ζωγραφική των μαθητών

Η ΚΑΤΑΓΩΓΉ ΤΗΣ ΖΩΉΣ

Από πού προερχόμαστε; Πώς εμφανίστηκε η ζωή; Ποια είναι η ιστορία των ειδών;

Ομάδα: 40 - 60 μαθητές, διάρκεια 90'

Εισηγήτρια: Λαοκρατία Λάκκα, Δρ. Βιολόγος, Επίτιμη Σχολική Σύμβουλος

Ο άνθρωπος σε όλους τους πολιτισμούς έχει θέσει ερωτήματα σχετικά με την καταγωγή της ζωής.

Μέσα από το συγκεκριμένο πρόγραμμα παρουσιάζονται με βίντεο, οι υποθέσεις για την καταγωγή της ζωής, για τις συνθήκες του πλανήτη όταν εμφανίστηκε η ζωή και οι μαθητές συμμετέχουν σε διαδραστικές δραστηριότητες που αφορούν θεματικές ενότητες, όπως

- Τι είναι η ζωή;
- Πώς φανταζόμαστε το μακρινό παρελθόν μας;
- Πώς έγινε η πρώτη πρωτόγονη σούπα των βιολογικών μορίων;
- Ποια γεωλογικά φαινόμενα έπαιξαν ρόλο για την εμφάνιση της ζωής;
- Ποιος είναι ο κοινός πρόγονος των ειδών;
- Ποια είναι τα τούβλα της ζωής;
- Πώς οικοδόμησε ο Δαρβίνος τις έννοιες της φυσικής επιλογής;
- Από το ζώο στον άνθρωπο
- Από τον αυστραλοπίθηκο στον χόμο σάπιενς

Διδακτικοί και παιδαγωγικοί στόχοι:

Είναι πολύ σημαντικό να κατανοήσουν οι μαθητές την ιστορία του πλανήτη και των κατοίκων του. Η μελέτη της ιστορίας του ανθρωπίνου γένους, μας επιτρέπει να θέσουμε ερωτήματα σχετικά με τις μελλοντικές μας σχέσεις και το περιβάλλον μας. Ποια ήταν η επίδραση των κλιματικών αλλαγών στην ανθρώπινη βιοκοινότητα; Πώς θα συνδέσουμε τις έννοιες της φυσικής επιλογής με το τυχαίο; Τι σημασία έχει η ιστορία των ειδών στο πλαίσιο της βιώσιμης ανάπτυξης;

- Προβολή βίντεο μουσικοακουστικό πρωτότυπο

ΜΙΚΡΕΣ ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ ΣΤΑ ΜΕΓΑΛΑ ΕΡΩΤΗΜΑΤΑ ΠΟΥ ΑΦΟΡΟΥΝ ΤΗΝ ΕΝΕΡΓΕΙΑ ΣΤΟΝ ΠΛΑΝΗΤΗ ΜΑΣ

Ομάδα: 40 - 60 μαθητές, διάρκεια 90'

Εισηγήτρια: Λαοκρατία Λάκκα, Δρ. Βιολόγος, Επίτιμη Σχολική Σύμβουλος

Το συγκεκριμένο εκπαιδευτικό πρόγραμμα περιλαμβάνει μια σειρά από εκπαιδευτικές δραστηριότητες, στις οποίες συμμετέχουν οι μαθητές ενεργά, για τις βασικές έννοιες της ενέργειας, τη χρήση της, την εξοικονόμηση και τις εναλλακτικές μορφές. Η εκπαίδευση σχετικά με τις ανανεώσιμες πηγές ενέργειας έχει σημαντικές επιπτώσεις στον μαθητή, τον ενεργοποιεί και δίνει τη δυνατότητα του διαλόγου για τις μεθόδους εξοικονόμησης, για την υποβάθμιση του περιβάλλοντος, για την υπερθέρμανση του πλανήτη, για τις κλιματικές αλλαγές.

Το διαδραστικό πρόγραμμα δίνει μικρές απαντήσεις στους νέους πολίτες σχετικά με αυτά τα μεγάλα ενεργειακά προβλήματα. Επίσης, θα διαπιστώσουν ότι υπάρχουν λύσεις, οι οποίες ήδη έχουν αρχίσει να υλοποιούνται. Ο καθένας μας έχει κάποιο ρόλο να παίξει σε αυτές.

- Διάφορες θεματικές ενότητες που καλύπτουν όλο το φάσμα των βασικών εννοιών της ενέργειας
- Διαδραστικά παιχνίδια
- Πειράματα για μαθητές με απλά υλικά
- Πειράματα με τη συμμετοχή των μαθητών
- Προβολή υλικού

ΔΙΚΑΙΟ ΕΜΠΟΡΙΟ(FAIR TRADE)

Τι μεσολαβεί από το χωράφι στο πιάτο μας;

Ομάδα: 40 μαθητών, διάρκεια 90'

Εισηγήτρια: Αγγελική Γεροντέλη, Περιβαλλοντολόγος, MSc, Επιστημονικός συνεργάτης Μετσόβιου Κέντρου Διεπιστημονικής Έρευνας (ΜΕ.Κ.Δ.Ε.) του Ε.Μ.Π.

Το πρόγραμμα έχει σκοπό, να ευαισθητοποιήσει τους μαθητές γύρω από τη φιλοσοφία του δίκαιου και αλληλέγγυου εμπορίου (Fair Trade) και γενικότερα να θέσει προβληματισμούς

γύρω από τα θέματα της ποσότητας και ποιότητας των τροφίμων και της διαδικασίας παραγωγής, μεταφοράς και διανομής τους.

Μέσα από έναν καταιγισμό φωτογραφιών, βίντεο και δημιουργική συζήτηση, οι μαθητές κατανοούν πώς οι έννοιες της έμπρακτης αλληλεγγύης, της εμπιστοσύνης, της συμμετοχής, του σεβασμού στα ανθρώπινα δικαιώματα και το περιβάλλον δοκιμάζονται στην πράξη. Μπαίνουν οι ίδιοι στον ρόλο του παραγωγού και του εμπόρου και βιώνουν τη διαδικασία της ισότιμης διαπραγμάτευσης, της συλλογικής προσπάθειας και της δίκαιης ανταμοιβής για την κοπιαστική δουλειά τους.

- Πώς και γιατί αγοράζουμε ένα διατροφικό προϊόν;
- Ποιοί και γιατί επηρεάζουν τη διατροφή μας;
- Παιχνίδι ρόλων – δραματοποίηση
- Δραστηριότητες
- Προβολή υλικού

ΔΗΜΙΟΥΡΓΩ ΤΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ ΠΟΥ ΘΑ ΗΘΕΛΑ ΝΑ ΖΩ

Η βίωση του περιβάλλοντος μέσα από μια καλλιτεχνική προσέγγιση

Ομάδα: 40 - 50 μαθητές, διάρκεια 90'

Εισηγήτρια: Ίριδα Τσεβρένη, Περιβαλλοντολόγος, Δρ. Ε.Μ.Π

Σκοπός του Προγράμματος είναι η ευαισθητοποίηση των μαθητών για το περιβάλλον μέσα από την τέχνη. Η χρήση της τέχνης διευκολύνει την ελευθερία στην έκφραση και επικοινωνία των μαθητών και προωθεί την προσωπική ανάπτυξη, συμβάλλοντας στην απόκτηση αυτοπεποίθησης και ικανοτήτων, ενώ ενισχύει και την επαφή των μαθητών με τη φύση.

Οι μαθητές θα βάλουν τις βάσεις και θα διαμορφώσουν τη σχέση τους με το περιβάλλον στο οποίο ζουν και μεγαλώνουν, θα αναπτύξουν το αισθητήριο της κριτικής καθώς και την ικανότητα αντιμετώπισης αισθητικών αλλαγών.

- Έρευνα –δράση –τέχνη
- Συγγραφή ιστορίας
- Ζωγραφική
- Κολάζ
- Δραματοποίηση
- Φωτογραφικές απεικονίσεις της πόλης
- Οι μαθητές παρεμβαίνουν – παρουσιάζουν την πόλη που θα ήθελαν να ζουν

Η ΠΡΟΓΝΩΣΗ ΤΟΥ ΚΑΙΡΟΥ ΑΠΟ ΤΗΝ ΑΡΧΑΙΟΤΗΤΑ ΈΩΣ ΣΉΜΕΡΑ

Ένα συναρπαστικό ταξίδι στον κόσμο της Μετεωρολογίας τα τελευταία 10.000 χρόνια

Ομάδα: 40 - 60 μαθητές, διάρκεια 90'

Εισηγητής: Δημήτρης Ζιακόπουλος, Μαθηματικός, Μετεωρολόγος, Συγγραφέας

Τα μετεωρολογικά φαινόμενα απασχολούν το ανθρώπινο είδος από τότε που εμφανίστηκε στη γη. Για τον έλεγχό τους ο άνθρωπος αρχικά χρησιμοποίησε τη μαγεία και στη συνέχεια ζήτησε τη βοήθεια των θεών. Όταν όμως αντιλήφθηκε ότι οι μαγικοί τρόποι ήταν αναποτελεσματικοί, ότι οι διάφοροι θεοί ήταν απρόθυμοι να καταστρατηγούν συνεχώς προς όφελός του τους φυσικούς νόμους, που (υποτίθεται) οι ίδιοι είχαν δημιουργήσει, αποφάσισε να στηριχθεί στις δικές του δυνάμεις. Η προσπάθεια δεν ήταν εύκολη και για να κατακτηθούν οι απαραίτητες γνώσεις χρειάστηκε να περάσουν χιλιετίδες.

Α' ΕΝΟΤΗΤΑ

Περιλαμβάνει το ξεκίνημα της Μετεωρολογίας με έμφαση στη συνεισφορά των αρχαίων Ελλήνων τόσο στη λεγόμενη επεξηγηματική Μετεωρολογία όσο και στην πρακτική πρόγνωση του καιρού.

Β' ΕΝΟΤΗΤΑ

Αναφέρεται στην ανάπτυξη της Μετεωρολογίας τους νεότερους χρόνους, η οποία στηρίχθηκε κατά κύριο λόγο στην επινόηση των μετεωρολογικών οργάνων και στην ανάπτυξη των συγγενών προς αυτή επιστημών, δηλαδή της Φυσικής, της Χημείας και των Μαθηματικών.

Γ' ΕΝΟΤΗΤΑ

Περιλαμβάνει τους σύγχρονους τρόπους πρόγνωσης του καιρού και κυρίως την αριθμητική πρόγνωση του καιρού, δηλαδή την πρόγνωση του καιρού με την επίλυση μαθηματικών εξισώσεων-νόμων που περιγράφουν την ατμοσφαιρική λειτουργία. Οι σύγχρονες μέθοδοι πρόγνωσης του καιρού, δεν θα μπορούσαν να εφαρμοστούν χωρίς τους ηλεκτρονικούς υπολογιστές και το παγκόσμιο δίκτυο μετεωρολογικών παρατηρήσεων, με το οποίο γνωρίζουμε κάθε στιγμή τον καιρό που επικρατεί σε κάθε γωνιά του πλανήτη μας.

- Προβολή υλικού
- Συζήτηση
- Δραστηριότητες (Οπτικοποίηση του κειμένου μιας πρόγνωσης καιρού Ελλάδας σε χάρτη, με τη βοήθεια των συμβόλων του καιρού)

ΤΟ ΔΙΑΣΤΗΜΟΠΛΟΙΟ ΓΗ

Ομάδα: 40 - 60 μαθητές, διάρκεια 120'

Εισηγητής: Δημήτρης Κούνδουρος, Γεωλόγος, Περιβαλλοντολόγος, Εκπαιδευτικός

Video Art: Παναγιώτης Κούνδουρος

Από τα πολύ παλιά χρόνια ο άνθρωπος αναζητούσε απαντήσεις σε ερωτήματα που αφορούσαν στην ΓΗ, τον πλανήτη που κατοικεί. Για παράδειγμα: πώς δημιουργήθηκε, ή πως άραγε θα πεθάνει, ή, γιατί αυτή μόνη από τους γνωστούς πλανήτες φιλοξενεί το φαινόμενο της ζωής; Και άλλα, πιο πρακτικά, όπως : μπορούν να προβλεφθούν οι σεισμοί και οι εκρήξεις των ηφαιστείων; Για πόσα χρόνια θα επαρκεί το πετρέλαιο και τα διάφορα ορυκτά, ώστε να μπορεί η σημερινή καταναλωτική κοινωνία μας να κοιμάται ήσυχη;

Σήμερα πολλοί επιστήμονες αρχίζουν να χρησιμοποιούν μια νέα προσέγγιση, γνωστή ως επιστήμη των συστημάτων της Γης, η οποία αντιμετωπίζει το σύνολο της Γης ως σύστημα αφ' εαυτού, το οποίο εξελίσσεται σαν αποτέλεσμα της θετικής και αρνητικής ανάδρασης μεταξύ των συστατικών του συστημάτων (γεωλογικές δομές, υδρόσφαιρα, ατμόσφαιρα και κλίμα, βιόσφαιρα κ.λπ.). Προσεγγίζουν δηλαδή τον πλανήτη σαν ενιαίο ολοκληρωμένο σύνολο, σαν ένα διαστημόπλοιο, «Το διαστημόπλοιο ΓΗ».

Σκοπός του προτεινόμενου προγράμματος είναι να κατανοήσουν οι μαθητές, τη λειτουργία των συστημάτων της γης, την αλληλεπίδραση τους, αλλά και να απομυθοποιήσουν φαινόμενα όπως αυτό των σεισμών. Επίσης να κατανοήσουν, ότι οι πόροι που μας παρέχει η Γη έχουν ημερομηνία λήξης, ώστε επιβάλλεται να υιοθετήσουν συμπεριφορές αντίθετες με τον υπερκαταναλωτισμό που χαρακτηρίζει τη σημερινή εποχή.

Η μαθησιακή διαδικασία που χρησιμοποιείται στο πρόγραμμα, απομακρύνεται από την παραδοσιακή προσέγγιση με τη χρήση – προβολή μικρών ταινιών video art, τα οποία έχουν δημιουργηθεί ειδικά για το πρόγραμμα αυτό.

Τα βίντεο αυτά προσεγγίζουν τα επιστημονικά θέματα, καθώς και τα ζητήματα προστασίας του περιβάλλοντος, με εύληπτο και συναισθηματικά διεγερτικό τρόπο, ώστε οι μαθητές να παρακολουθούν την παρουσίαση με ιδιαίτερο ενδιαφέρον.

Επίσης το πρόγραμμα περιλαμβάνει τη χρήση του διαδραστικού προγράμματος της ΝΑΣΑ, περιήγησης του ηλιακού συστήματος.

Υπεύθυνη Εκπαιδευτικών Προγραμμάτων: Καλή Κυπαρίσση

Τηλ. επικοινωνίας: 210 4297540 -1 – 2, Fax: 210 4296024

Ηλεκτρονική διεύθυνση: info@laskaridou.gr

Ιστοσελίδα: www.laskaridou.gr